

Sygn. akt XIII Ca 519/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu – Wydział XIII Cywilny Rodzinny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Alicja Spustek- Kłaskała

Sędziowie: SSO Violetta Kossowska- Czinar

SSR del. Kamila Myczkowska

Protokolant: Kamila Kubik

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2017 roku we Wrocławiu

sprawy z powództwa

T. Z.

przeciwko

R. G. (1)

o alimenty

na skutek apelacji wniesionej przez powódkę od wyroku Sądu Rejonowego w Miliczu z dnia 08 września 2016 roku, sygn. akt III RC 21/16 ;

I. oddała apelację;

II. nie obciąża powódki kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną w postępowaniu odwoławczym.

/ Kamila Myczkowska / / Alicja Spustek- Kłaskała / / Violetta Kossowska- Czinar /

Sygn. akt XIII Ca 519/16

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 8 września 2016r. Sąd Rejonowy w Miliczu w sprawie o sygn. akt III RC 21/16 w punkcie I oddalił powództwo T. Z. przeciwko R. G. (2) o alimenty i w punkcie II oddalił wniosek pozwanej o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Rejonowy wydał na podstawie m.in. następujących ustaleń faktycznych:

Powódka T. Z. ma 83 lata i jest wdową. Jest matką pozwanej R. G. (1) oraz E. R., A. Z. i D. S..

W 1986r. T. Z. przekazała pozwanej nieruchomości rolną położoną w L. wraz z domem mieszkalnym i oborą o łącznej powierzchni 2,07 ha, w zamian za rentę z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Powódka przez kolejne 10 lat nadal

mieszkała w tym domu, a następnie przeprowadziła się do pozwanej i jej męża. Dom otrzymany od matki pozwana sprzedała.

Powódka leczyła się psychiatrycznie. Zaczęła oskarżać córkę i zięcia o podtruwanie, podglądanie w toalecie, podkładanie jej do łóżka toksycznych substancji w proszku oraz magnesów za meblami. Zaprzestała jedzenia wspólnie z domownikami, żywiła się sama i sama też robiła zakupy. Oskarżenia o jej podtruwanie przez córkę powódka podtrzymuje do dzisiaj.

Postanowieniem z dnia 22 października 2015r. w sprawie o sygn. akt IIIRNs 69/15 Sąd Rejonowy w Oleśnicy oddalił wnioszek R. G. (1) o przymusowe leczenie psychiatryczne powódki. Biegły psychiatra stwierdził u uczestniczki zaburzenia psychiczne w postaci psychozy urojeniowej na tle organicznego uszkodzenia tkanki nerwowej (...), jednakże nie stwierdził występowania przesłanek z art. 29 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W toku tego postępowania R. G. (1) wskazała, że jest zmęczona opieką nad matką i oświadczyła, że nie będzie dopłacać do pobytu matki w (...). Deklaracje ponoszenia opłaty za pobyt powódki w takiej placówce złożył A. Z..

R. G. (1) z mężem posiadają uprawne nieruchomości rolne o powierzchni około 4,5 ha przeliczeniowych uzyskując dochód w przeliczeniu na 1 ha około 2.500 zł rocznie. Dodatkowo dzierżawią synowi W. G. nieruchomość rolną o powierzchni około 9 ha, a w 2015r. podarowali mu pole o powierzchni około 14 ha. Nadto posiadają 3 samochody – dostawczy I., V. (...) oraz M. (...), a R. G. (1) na dzień 6 lipca 2016r. posiadała na rachunku bankowym środki w kwocie 40 807,78 zł.

Na skutek decyzji (...) w O. z dnia 10 grudnia 2015r. T. Z. od 15 lutego 2016r. przebywa w Domu Pomocy Społecznej w M.. Decyzją z 4 marca 2016r. (...) w O. ustalił odpłatność Gminy O. za pobyt T. Z. w (...) na poziomie miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w tym domu tj. 2.505,89 zł miesięcznie, przy czym T. Z. pokrywa ze swojej emerytury kwotę 983,23 zł.

W postępowaniu w sprawie możliwości ustalenia partycypowania dzieci powódki w kosztach jej utrzymania w (...) w O. ustalił, że D. S. nie ma możliwości partycypowania w tych kosztach, E. R. odmówiła przeprowadzenia wywiadu, R. G. (1) oświadczyła, że nie może partycypować w kosztach, a A. Z. oświadczył, że jest w stanie partycypować w kosztach utrzymania matki, ale odmówił podpisania umowy o której mowa w art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

W związku z tym (...) w O. w dalszym ciągu ponosi pełną odpłatność za pobyt T. Z. w (...) w wysokości różnicy między kosztem utrzymania w placówce a opłatą potrącaną jej z emerytury.

A. Z. uważa, że za pobyt powódki w (...) powinna płacić pozwana, gdyż to na nią matka przepisała majątek.

T. Z. w (...) zajmuje pokój współdzielony z drugą osobą. W placówce ma zapewnione pełne wyżywienie, dokupuje jedynie niewielką ilość słodyczy i ma swoje ubrania. Pobiera pieniądze z depozytu celem zlecenia personelowi zakupu środków kosmetycznych za kwotę około 140 zł. Innych środków kosmetycznych powódka nie potrzebuje. T. Z. jest (...).

T. Z. posiadała w (...) Oddział w O. rachunek bankowy, do którego początkowo upoważniła R. G. (1), a następnie W. G.. Wnuk za pomocą karty bankomatowej wypłacał emeryturę powódki i przekazywał jej w całości. Na rachunku zostawało kilkanaście - kilkadziesiąt złotych, których nie można było podjąć z bankomatu ze względu na zbyt mały nominal. W dniu 17 lutego 2012r. powódka podarowała wnukowi kwotę 10.000 zł.

Zgodnie z decyzją Prezesa KRUS z 10 marca 2016r. powódka pobiera emeryturę i dodatek pielęgnacyjny. Łącznie świadczenie do wypłaty wynosi 1.408,25 zł. Po potrąceniu należności (...) za pośrednictwem poczty KRUS przekazuje powódce kwotę 479,67 zł miesięcznie, które przechowywane są w depozycie (...) w M.. Jest to kwota ok. 2.000 zł i są to jedyne środki, jakimi obecnie dysponuje powódka. Powódka zna wartość pieniądza i aktualne ceny podstawowych produktów.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, po dokonaniu wykładni treści przepisu art. 128 kro, art. 129 § 1 i 2 kro i art. 133 § 1 i 2 kro Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Opierając się na utrwalonym stanowisku judykatury i doktryny w zakresie pojęcia niedostatku Sąd I instancji uznał, że stan taki po stronie powódki nie występuje, a zatem brak jest przesłanki uprawniającej ją do świadczeń alimentacyjnych od pozwanej.

Powódka otrzymuje bowiem świadczenia w łącznej kwocie około 1.410 zł netto i po potrąceniu odpłatności za (...) do jej dyspozycji pozostaje kwota 479,67 zł. W domu pomocy społecznej powódka ma zapewnione wszystkie świadczenia, wyżywienie, nocleg, opiekę lekarską, a jak sama wskazuje nie ma potrzeby kupowania innych rzeczy, poza kosmetykami, których koszt nie przekracza 100 zł miesięcznie oraz słodyczy w niewielkich ilościach. Innych potrzeb, powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika – nie wykazała. O tym, że nie ma większych potrzeb świadczy zresztą fakt, że w ciągu 4 miesięcy pobytu w (...) środki zgromadzone w depozycie wynosiły już 2.000 zł.

Natomiast w pozostałym zakresie koszty utrzymania powódki w Domu Pomocy Społecznej pokrywa gmina O..

Sąd I instancji powołując się nadto na treść art. 61 ust. 1 – 3 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej wskazał, że obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: 1. mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, 2. małżonek, zstępni przed wstępnymi, 3. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą przy tym: 1. mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, 2. małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2 ustawy, z tym, że jej wysokość zależy od dochodu tych osób, 3. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.

W przypadku niewywiązywania się osób, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie przysługuje przy tym prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.

Sąd Rejonowy zauważył, że w świetle treści pism przez (...) w O. prawdopodobnym jest, że do podpisania przez zstępnych powódki umowy, o której mowa w art. 103 ust. 2 ustawy nie dojdzie. Jednocześnie wskazał, że obowiązek wnoszenia opłaty przez konkretną osobę, czy osoby spośród kręgu podmiotów zobowiązanych na mocy art. 61 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2 u.p.s. kreuje jednak nie taka umowa, ale decyzja administracyjna o ustaleniu opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej przewidziana w art. 59 ust. 1 u.p.s. Postępowanie administracyjne w tym przedmiocie jest w toku i nie sposób obecnie przewidzieć jego rozstrzygnięcia w stosunku do poszczególnych osób.

Sąd I instancji podniósł, że ani przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ani ustawy o pomocy społecznej nie regulują w żaden sposób relacji pomiędzy obowiązkiem alimentacyjnym, a obowiązkiem pokrywania kosztów pobytu w (...), jednak są to dwa różne stosunki prawne, których istnienie jest ustalane w całkowicie odrębnych postępowaniach (jeden w sądowym, drugi w administracyjnym) i na podstawie całkowicie różnych przesłanek.

W tym konkretnym przypadku jeżeli nie zostanie ustalony obowiązek zstępnych do pokrywania tej opłaty, to pozostałą część odpłatności za pobyt powódki w (...) będzie pokrywać gmina, zgodnie z art. 61 ust. 1 pkt 3 ustawy – zatem nie można zgodzić się z twierdzeniem pozwu, że w tym zakresie obecnie istnieją niepokryte usprawiedliwione potrzeby powódki T. Z..

W ocenie Sądu I instancji powódka w chwili obecnej nie ma szczególnych potrzeb i na dzień zamknięcia rozprawy nie znajduje się w stanie niedostatku w rozumieniu art. 133 § 2 kro, a zatem powództwo należało oddalić.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła powódka zaskarżając go w całości i zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 133 § 2 kro poprzez przyjęcie, że po stronie powódki nie ma niedostatku i ma ona pokryte wszelkie potrzeby bez konieczności otrzymywania alimentów.

II. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału poprzez przyjęcie, że powódka reprezentuje postawę roszczeniową i bezpodstawnie uważa, że warunki jakie miała w domu pozwanej nie uzasadniały konieczności pójścia do domu opieki społecznej, przy czym Sąd nie pisząc tego wprost uznał zeznania powódki co do jej warunków zamieszkiwania i życia w domu pozwanej za wiarygodne.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że co prawda może się domagać alimentów jedynie w przypadku niedostatku, ale należy rozważyć, czy fakt niemożności pokrycia w całości opłat za dom opieki samodzielnie nie świadczy właśnie o takim niedostatku. Nadto powódka ma uzasadniony interes prawny w ustaleniu, że koszty dopłaty w postaci alimentów powinno pokrywać to dziecko, które otrzymało od niej przysporzenie majątkowe i miało się nią opiekować, a nie pozostałe dzieci, które zostały w takim przysporzeniu majątkowym pominięte.

Kierując się powyższym skarżąca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 1.522,66 zł miesięcznie.
2. zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą działania Sądu II instancji rozpoznającego niniejszą, przeniesioną na etap postępowania apelacyjnego jest art. 382 kpc, który to przepis przydaje sądowi odwoławczemu uprawnienie, ale także obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału. Korzystając z tego ustawowego uprawnienia Sąd Okręgowy dokonał analizy całego zgromadzonego w sprawie materiału, a jej wynik skutkowałam konstatacją, że ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny zaistniały w niniejszej sprawie, przeprowadzone rozważania prawne i ich argumentacja zawarte w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku w pełni zasługują na akceptację.

Z treści art. 128 kro wynika, że obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Powódka jako matka pozwanej niewątpliwie ma legitymację do wystąpienia przeciwko R. G. (1) z powództwem alimentacyjnym. Przepis art. 133 § 2 kro stanowi natomiast, że poza przypadkiem uregulowanym w § 1 tego artykułu uprawnionym do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten kto znajduje się w niedostatku.

Dla przypomnienia jedynie, gdyż Sąd Rejonowy kwestię tę wyjaśnił już dostatecznie, stan niedostatku zdefiniowany ugruntowanym stanowiskiem doktryny i judykatury oznacza sytuację, w której dana osoba nie posiada żadnych środków utrzymania bądź środki te nie są wystarczające do zaspokojenia jej podstawowych, usprawiedliwionych potrzeb. W tym aspekcie Sąd Rejonowy właściwie uznał, że brak jest podstaw do przyjęcia, że po stronie powódki stan niedostatku nie istnieje.

Powódka posiada bowiem uprawnienie do świadczenia emerytalnego wraz z zasiłkiem pielęgnacyjnym, którego łączna wysokość wynosi około 1.410 zł netto miesięcznie. Z kwoty tej potrącana jest należność około 930 zł za pobyt powódki w domu pomocy społecznej, w której to placówce ma zapewnione zaspokojenie usprawiedliwionych, bieżących potrzeb (m. in. mieszkanie, wyżywienie, opieka lekarska). Po opłaceniu pobytu powódce pozostaje do dyspozycji kwota około 480 zł i jedyne wydatki, jakie z niej ponosi to zakup środków kosmetycznych za kwotę około 100 zł oraz zakup niewielkich ilości słodyczy. Innych niezaspokojonych usprawiedliwionych potrzeb powódka nie wskazała i nie

wykazała. Środki zatem, którymi dysponuje skarżąca są nie tylko wystarczające na pokrycie jej bieżących niezbędnych potrzeb, ale pozwalają jej na poczynienie niewielkich oszczędności, co potwierdza stan depozytu powódki w (...).

Sąd I instancji prawidłowo również wskazał, że brak jest jakiegokolwiek relacji pomiędzy obowiązkiem alimentacyjnym a obowiązkiem pokrywania kosztów pobytu w domu pomocy społecznej osoby uprawnionej do alimentów. każdy z tych stosunków prawnych jest bowiem regulowany odrębnymi aktami normatywnymi, w oddzielnych postępowaniach i na podstawie innych przesłanek. W tym kontekście słusznie Sąd Rejonowy powołał przepis art. 61 ustawy o pomocy społecznej, z którego wynika, że w przypadku gdy pensjonariusz nie jest w stanie samodzielnie pokryć opłaty za pobyt w domu opieki społecznej, opłatę taką są obowiązane pokryć inne podmioty m. in. zstępnymi mieszkańca (...), a w dalszej kolejności gmina.

Przy czym, jak trafnie podkreślił Sąd Rejonowy obowiązek wnoszenia opłaty w przypadku osób wskazanych w art. 61 ust. 2 pkt 2 omawianej ustawy, do kręgu których zalicza się pozwana R. G. (1), zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy reguluje decyzja administracyjna. W tej sytuacji brak jest podstaw do zaliczenia odpłatności za pobyt powódki w domu pomocy społecznej do obowiązku alimentacyjnego.

Stąd też Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 kpc orzekł, jak w punkcie I sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu zawarte w punkcie II sentencji wyroku Sąd Okręgowy oparł na art. 102 kpc. Po uwzględnieniu sytuacji finansowej, zdrowotnej i życiowej skarżącej Sąd doszedł bowiem do przekonania, że po jej stronie występuje wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu wskazanego przepisu, który uzasadnia odstąpienie od obciążania jej kosztami procesu w całości.

SSR del. Kamila Myczkowska SSO Alicja Spustek – Kłaskała SSO Violetta Kossowska – Czinar